

از راسته تا تیمچه

بازار تهران از بخش‌های مختلفی چون دالان، سرا، تیمچه و... تشکیل شده است. برخی از این ارکان را با ما مرور کنید:

سرای چهاربازار

سرای «چهار بازار» با قدمت ۲۰۰ ساله در شرق چهارسوق بزرگ قرار دارد. این سرا اکنون انبار ادویه‌جات است.

سرای دلگشا

سرای «وزیر نظام» در خیابان پانزده خرداد به دلیل عبور آب‌ساز این سرا به دلگشا معروف شده است.

تیمچه صدریه

این تیمچه در بازار چهارسوق (بین چهارسوق بزرگ و کوچک) قرار دارد. پوشش آن آجرکاری و مرکز فروش پارچه است.

تیمچه قیصریه

از تیمچه‌های مهم بازار تهران است. ورودی شمالی تیمچه در راسته اصلی بازار مسگرها قرار دارد.

بازار حضرتی

حدود ۵۰۰ سال پیش محور اتصال تهران قدیم به جاده ابریشم و یکی از راسته‌های اولیه بازار تهران بوده است.

بازار بین‌الحرمین

در دوران محمدشاه قاجار به وجود آمده و به دستور او به بازار تهران اضافه شد.

بازار زرگرها

قدیمی‌ترین بازار طلا و جواهر کشور است که در خیابان پانزده خرداد، نرسیده به سبزه میدان قرار دارد.

بازار عودلاجان

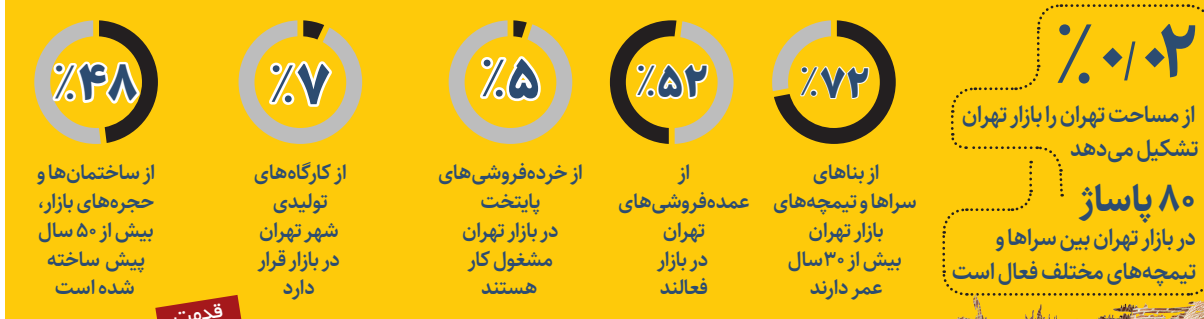
در اواخر دوران صفویه ساخته شد و رونق خود را از همان زمان تاکنون حفظ کرده است. چهارسوق‌ها و معماری بسیار زیبایی آن، رنگ و بوی تاریخ تهران قدیم را دارد.

بازار بازارها

دومین راسته قدیمی بازار تهران است که از خیابان پانزده خرداد شروع می‌شود و تا نزدیکی خیابان مولوی ادامه دارد.

در مورد پاتوق‌های تهران بیشتر بدانید
کیوآر کد را اسکن کنید

قدمت ۲۲۰ سال

خاص‌ترین

- تیمچه مهدیه
- قدمت: دوره فتحعلی‌شاه
- وجه تسمیه: برخی‌ها اعتقاد دارند نام تیمچه را از اسم «مهدعلیا»، مادر ناصرالدین شاه گرفته‌اند.
- نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، داخل بازار حراج، ابتدای بازار گفایش‌ها
- این تیمچه یکی از ۱۲۴ بازار و مرکز خرید محله بازار تهران به‌شمار می‌رود. در ۲ طبقه ساخته شده و دارای معماری گنبدی شکل و دارای پوشش عظیم ضربی و یزدی‌بندی عالی است.

قدمت دوره قاجار

جذاب‌ترین

- بازارچه صنایع دستی و هنرهای سنتی عودلاجان
- وجه تسمیه: از لهجه تاتی «اودراجین» گرفته شده که مفهوم آن جای تقسیم آب بود. مردم کلی می‌هم که در این بخش زندگی می‌کردند، آن را با گویش خود «عبدالله جان» صدا می‌زدند.
- نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، جنب خیابان پامنار

پرتورددترین

- چهارسوق
- وجه تسمیه: در معماری ایرانی-اسلامی به فضایی که محل اتصال چند راسته بازار است، سوق، چارسوق، چهارسوق و چهارسومی گویند.
- نشانی: تقاطع بازارهای مسجد جامع و بازار مسگرها
- چهارسوق، سرايي ۸ شعلی باسقف کوتاه و گچ‌کاری‌های متعدد و زیباست که از سال ۱۳۵۶ با شماره ۱۵۴۱ به‌عنوان یکی از آثار ملی ثبت شده است.

قدمت ۲۲۲ سال

غم‌انگیزترین

- بازار چهل‌تن
- وجه تسمیه: بقعای در این بخش از بازار وجود دارد که پیکر بدون سر ۴۰ نفر از نوادگان امام موسی کاظم(ع) دفن و راز آن با خواب دیدن یکی از بازاریان برملا شده است.
- نشانی: خیابان شهید مصطفی خمینی، بین بازارهای آهنگران و پالان‌دوزها

قدمت ۱۸۴ سال

از ساخت سراي امير با اموال ميرزا تقی خان اميرکبير از سوی شيخ عبدالحسين (شيخ العراقين) می‌گذرد.

۱۷۳ سال

هکتار از مساحت تهران را بازار و راسته‌ها و تیمچه‌هايش دربرگرفته‌اند. متأسفانه بیشترین بخش‌های این مجموعه بزرگ اقتصادی دارای بافت فرسوده است.

۱۰۵

سالی بود که بازار بزرگ تهران با سراها و تیمچه‌هايش در فهرست آثار ملی ایران ثبت شد. این بازار دارای چند راهرو (دالان) به طول بیش از ۱۰ کیلومتر است که در هر کدام، اجناس مشخصی عرضه می‌شود.

۱۳۵۶

هزارتوی بازار تهران

تیمچه‌ها، راسته‌ها، دالان‌ها

و سراهای با بخت روایت‌های جذابی دارند

بازار تهران با تیمچه‌ها، سراها، دالان‌ها، سوق‌ها، حجره‌ها و بازارچه‌هايش، بیشترین از آنکه محل گردمایی فروشندگان باشد تا فروش زیادی در طول روز داشته باشند و دخل‌شان پر شود، نفع بیشتری در آن لحاظ شده تا بتوانند فراغ‌بال همه‌مغازه‌ها را ببینند و جنس دلخواه خود را با کیفیت خوب و قیمت مناسب بخرند. نکته هم همین جاست، یعنی فرهنگ و سنتی از دیرباز در بازار به‌وجود آمده که کسبه بازار گرانفروشی نمی‌کنند یا جنس بی‌کیفیت دست مشتری نمی‌دهند چون رقابت کسبه در این مجموعه تنگناست و مشتری هم امکان انتخاب بیشتری دارد. در این گزارش با بخش‌های مختلف و ساختار پیچیده بازار تهران آشنا می‌شویم که نامی آشنا در زمینه اقتصادی، تاریخی و فرهنگی است. بازار بزرگ تهران از جنوب به خیابان مولوی، از غرب به گلوندک، از شمال به پامنار و از شرق به آپتمنگل و کوثر محدود می‌شود.

۴۶ سال پیش تیمچه حاجب‌الدوله با معماری بی‌نظیرش به ثبت ملی رسید

قدمت ۱۵۰ سال

طولانی‌ترین

- نام: دالان دراز
- وجه تسمیه: طولانی‌ترین سراي بازار تهران است که ۱۰۰ متر طول دارد.
- نشانی: خیابان دستجردی‌یکم، بین بازارهای آهنگران و چهل‌تن
- اولایل به‌عنوان کاروانسرا مورد استفاده قرار می‌گرفت که حدود نیم قرن پیش به بازار آجیل فروش‌های تهران تبدیل شد. این سرا از نظر طول، ۲ برابر بقیه کاروانسراهای بازار آهنگران بود.

قدیمی‌ترین

قدمت ۲۴۹ سال

- نام: تیمچه اکبریان (یهودیان)
- قدمت: ۲۴۹ سال پیش (دومین سال حکومت آغامحمدخان قاجار)
- وجه تسمیه: فعالیت کسبه یهودی در این تیمچه، سبب نامگذاری اولیه آن شد ولی از تغییر نام آن به اکبریان اطلاعی در دست نیست.
- نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، کوچه صغیرها، داخل بازارچه عودلاجان، مقابل کوچه حکیم، پلاک ۸۲

زیباترین

- نام: تیمچه حاجب‌الدوله
- وجه تسمیه: تیمچه را علی‌خان فراش باشی ملقب به علی‌خان حاجب‌الدوله (قاتل امیرکبير) ساخت.
- نشانی: سبزه‌میدان، خیابان ۱۵ خرداد، جنب مسجد امام(ره)
- معماری زیبا و خیره‌کننده این تیمچه سبب معروفیت آن شده که از بارزترین بناهای بازار تهران به‌حساب می‌آید. این بخش از بازار تهران، ترکیبی از یک سرا و تیمچه کوچک است.

۲۲۰ سال

از قدمت بازار تهران با معماری قاجاری‌اش می‌گذرد

مهم‌ترین

- تیمچه ابوتراب
- قدمت: نامشخص
- وجه تسمیه: یکی از القاب حضرت علی(ع)
- نشانی: خیابان خیام، خیابان پانچنار، پلاک ۵۵
- در این تیمچه انواع فرش‌های دستباف خرید و فروش می‌شود و هنر ایرانیان را در زمینه فرش به رخ چهانیان می‌کشد.

طولانی‌ترین

قدمت ۱۵۰ سال

- نام: دالان دراز
- وجه تسمیه: طولانی‌ترین سراي بازار تهران است که ۱۰۰ متر طول دارد.
- نشانی: خیابان دستجردی‌یکم، بین بازارهای آهنگران و چهل‌تن
- اولایل به‌عنوان کاروانسرا مورد استفاده قرار می‌گرفت که حدود نیم قرن پیش به بازار آجیل فروش‌های تهران تبدیل شد. این سرا از نظر طول، ۲ برابر بقیه کاروانسراهای بازار آهنگران بود.

کاروانسرا در بازار تهران وجود داشت. «گلشن‌شکن»، «عالم‌شکن»، «حاجی‌هادی»، «گردن‌کج»، «میرزا اسماعیل»، «دالان‌دراز»، «سلیمان‌خان»، «حاجی‌نادعلی»، «حاجی عبدالوهاب»، «دوستعلی‌خان» و «شیخ‌جعفر»، اسامی آنها بود.

۱۱

میلیون نفر در روزهای عادی و ۵ میلیون نفر در روزهای خاص از جمله آخرسال به محدوده بازار مراجعه و خرید می‌کنند. این بخش از منطقه ۱۲ را قلب اقتصاد ایران می‌دانند.

۲